

Spis treści

Wykaz wybranych skrótów	9
Wstęp	11
1	
Etiologia zjawiska handlu ludźmi	19
1. Wprowadzenie	19
2. Historyczne uwarunkowania zjawiska handlu ludźmi	24
3. Społeczne uwarunkowania zjawiska handlu ludźmi	28
4. Współczesne determinanty przestępstwa handlu ludźmi	33
5. Zjawisko handlu ludźmi na tle nurtów, kierunków oraz koncepcji kryminologicznych i wiktymologicznych	41
6. Pojęcie transgraniczności przestępstwa handlu ludźmi	54
7. Podsumowanie	69
2	
Handel ludźmi – regulacje i zagadnienia prawne	72
1. Wprowadzenie	72
2. Handel ludźmi w ujęciu polskich przepisów karnych	75
2.1. Podmiot i strona podmiotowa	83
2.2. Przedmiot i strona przedmiotowa	86
3. Definicja handlu ludźmi	89
3.1. Znamiona czynnościowe	93
3.2. Metody i środki	106
3.3. Cel przestępstwa	125
4. Zbieg przestępstw i przepisów ustawy	127
5. Akty prawa międzynarodowego	133
5.1. Konwencje, protokoły i deklaracje Organizacji Narodów Zjednoczonych	135

5.2. Konwencje Rady Europy	139
5.3. Dokumenty Unii Europejskiej	141
5.4. Protokoły Międzynarodowej Organizacji Pracy	145
6. Podsumowanie	148

3

Typologia przestępstwa handlu ludźmi	152
1. Wprowadzenie	152
2. Handel ludźmi w celu wykorzystania w pracy lub usługach o charakterze przymusowym	156
3. Handel ludźmi w celu wykorzystania w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania	166
4. Żebractwo	173
5. Handel ludźmi w celu pozyskania komórek, tkanek lub narządów wbrew przepisom ustawy	178
6. Handel dziećmi	187
7. Podsumowanie	196

4

Kryminologiczne aspekty handlu ludźmi	199
1. Wprowadzenie	199
2. Sprawca przestępstwa handlu ludźmi	201
3. Statystyczny obraz zjawiska w ujęciu globalnym	207
4. Statystyczny obraz zjawiska w ujęciu regionalnym (unijnym)	221
5. Kompleksowe przedstawienie rozmiarów i nasilenia zjawiska w Polsce ...	227
5.1. Polska jako kraj pochodzenia ofiar	228
5.2. Polska jako kraj tranzytowy	235
5.3. Polska jako kraj docelowego wykorzystania ofiar handlu ludźmi	237
6. Handel ludźmi a przestępczość zorganizowana – wstępna diagnoza zależności i relacji z wybranymi formami handlu ludźmi	267
7. Podsumowanie	282

5

Fenomenologiczne aspekty handlu ludźmi	285
1. Wprowadzenie	285
2. Współczesne kryminologiczne formy przestępstwa handlu ludźmi	287
2.1. Wyłudzenie kredytów i świadczeń socjalnych	293

2.2. Zmuszanie do zawierania fikcyjnych małżeństw	296
2.3. Niewolnictwo domowe	302
2.4. Eksploatacja kryminalna	308
3. Przemyt ludzi a handel ludźmi	313
4. Nielegalna migracja a handel ludźmi	319
5. Legalna migracja a handel ludźmi	326
6. Wzrost imigracji ekonomicznej a praca przymusowa – korelacje	328
7. Wpływ migracji klimatycznej na zjawisko handlu ludźmi	333
8. Podsumowanie	339
 6	
Transgraniczny wymiar przestępstwa handlu ludźmi	
w wyniku badań empirycznych	341
1. Wprowadzenie	341
2. Formy i narzędzia badawcze	344
3. Badania aktowe	345
3.1. Analiza akt sprawy karnej Sądu Okręgowego w Gdańsku o sygnaturze XIV K 270/14	346
3.2. Analiza akt sprawy karnej Sądu Okręgowego w Gdańsku o sygnaturze XIV K 272/15	349
3.3. Analiza wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku o sygnaturze IV K 287/18	355
3.4. Analiza akt sprawy karnej Sądu Okręgowego w Gdańsku o sygnaturze IV K 82/20	356
3.5. Analiza wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku o sygnaturze IV K 129/13	358
4. Podsumowanie wyników badań i wnioski	360
 7	
Ekonomiczne aspekty handlu ludźmi w ujęciu ponadgranicznym	362
1. Wprowadzenie	362
2. Międzynarodowy wymiar zysków pochodzących z handlu ludźmi	366
3. Handel ludźmi jako sposób finansowania i korelacji międzynarodowych organizacji przestępczych	370
4. Handel ludźmi jako stałe źródło dochodu	374
5. Pranie pieniędzy pochodzących z przestępstwa handlu ludźmi	379
6. Podsumowanie	391

8

Wiktymologia przestępstwa handlu ludźmi	393
1. Wprowadzenie	393
2. Ofiara przestępstwa handlu ludźmi	396
3. Potencjał wiktymogenny	399
4. Regulacje ochronne	404
4.1. Legalizacja pobytu	407
4.2. Niekaralność ofiar handlu ludźmi	416
4.3. Inne uprawnienia wynikające z prawa polskiego	425
5. Wsparcie i ochrona ofiar handlu ludźmi	430
6. Europejski nakaz ochrony jako mechanizm transgranicznej ochrony ofiar .	438
7. Podsumowanie	444

9

Transgraniczny charakter zapobiegania przestępstwu handlu ludźmi i reakcji na nie	447
1. Wprowadzenie	447
2. Współpraca instytucjonalna na szczeblu krajowym	454
3. Współpraca instytucjonalna na szczeblu europejskim	474
4. Współpraca międzynarodowa	490
5. Podsumowanie	495
Zakończenie	499
Bibliografia	507
Wykaz rysunków	534